

Stóra amerikanska oljufelagið ARCO ger langt lop:

Úr Alaska til Føroya

JAN MÜLLER

Stóra amerikanska oljufelagið ARCO er eitt av mongum oljufeløgum, ið ynskja at vera við í leitingini eftir olju og gassi við Føroyar. Við drúgvu royndum sínum frá Alaska, er Arco nú av álvara farið at fyrireika seg uppá „føroyska ævintýrið“. Í hesum sambandi hava ikki færri enn 10 fólk frá felagnum vitjað í Føroyum og kunnað seg við ikki minst, hvat føroyingar hugsa um umhvørvisspurningin í sambandi við eina komandi oljuvinnu. Royndirnar frá Alaska siga Arco-fólkunum so mikið, at ein umhvørvisvinarligur politikkur er altumráðandi.

Tað fer neyvan dagur, at ikki okkurt oljufelag bankar á dyrnar í Tinganesi, á Oljufyriritingini ella á skrivstovuni hjá Føroya Oljuíðnaði. Talan er um tey mongu altjóða oljufeløgini, sum hava sett sær fyrri at vera væl fyrri í kappingini um 1. útbjóðingarmálar á føroyskum øki.

Eitt av hesum feløgum er tað stóra amerikanska oljufelagið Arco. Tað er kanska ikki so væl kent um okkara leiðir - enn - men í USA og serstakliga í Alaska kennir hvørt mansbarn ARCO.

Í farnu viku vóru ikki færri enn 10 fólk frá felagnum á kunnandi vitjan í Føroyum. Her var talan um verkfrøðingar, jarðfrøðingar, umhvørvisfólk, informasjonsfólk og ein serfrøðingur í vulkanum.

Nøkur av Arcofólkunum, sum vitjaðu í Føroyum í farnu viku. Martin Rowe og Elizabeth Wild uttast til høgru. Mynd Jan

Endamálið við vitjanini var at røkka grasrøturnar í Føroyum tvs. at standa andlit til andlit til mannin á gøtuni soleiðis sum leiðandi informasjonsfólk hjá Arco í Bretlandi, Elizabeth Wild málber seg á tíðindafundi á Hafnia.

-Hetta hevur ikki bert verið ein áhugaverd kunningarferð fyrri okkum, tað hevur eisini verið eitt einastandandi høvi til at læra mannin á gøtuni á kenna sigur hon og vísir til, hvussu fryntlig og løtt fólk eru at koma á tal við, antin tú situr á eini matstovu, eini elstovu ella tú hittir tey á gøtuni.

Elizabeth Wild er eins og øll hini í ferðalagnum hjá Arco rættiliga ovfarin av, hvussu vinsælir føroyingar eru. -Vit fara avstað aftur við eini kenslu av, at her býr eitt ómetaliga fryntligt men eisini stolt fólk sigur hon.

Vilja vera við í Føroyum

Men hvat vilja so øll hesi Arco-fólkini í hesum fjarskotnu oyggjum spurdu vit hana!

-Vit eru størsti oljuframleiðari í Alaska, ið liggur í einum øðrum parti av heiminum. Men vit halda, at vit kunnu brúka nógvar av royndum okkara frá tí partinum av heiminum í arbeiði okkara í Føroyum. Vit hava stóran áhuga fyrri at vera við í leitingini eftir olju og gassi í føroysku undirgrundini, men vit vilja bert gera hetta arbeiðið, um tað er í tráð við tykkara egnu ynski og á ein slíkan hátt, at hetta ikki hevur óhepnar avleiðingar á umhvørvið og landið annars.

Elizabeth Wild heldur fyrri, at strongu umhvørvisreglurnar í Alaska og tað stóra arbeiðið tey hava lagt í at tryggja umhvørvið og somuleiðis fólkunum har eitur eisini at koma eini leiting og møgulegari framleiðslu í Føroyum til góðar.

Tosað við umhvørvisfólk

Meira enn nakað annað felag, sum hevur vitjað her áður, hava Arcofólkini tí brúkt tíðina til at tosa við føroyingar, sum á ein ella annan hátt hava tilknýti til umhvørvisspurningar.

Undir vitjanini hitu tey umboð fyrri Føroya Náttúru- og Umhvørvisverndarfelag, Sílaveiðufelagið, Fuglafrøðifelagið, Grindamannafelagið, Kommufelagið, Fiskirannsóknarstovuna, Biofar fyrri bert at nevna nøkur. Eisini vóru fundir við Oljufyriritingina, nýggja vinnumálastjóran, Arbeiðsgevarafelagið og Føroya Oljuíðnað. Men haraftrat vóru tey eisini saman við fólkum frá Marinustøðini og Vaktar- og bjargingartænastuni.

-Hetta hava verið nakrir fantastiskir fundir og ikki minst vitjanin á Biofar, sum vit gjørdust heilt hugtikin av sigur Elizabeth Wild.

Hon sigur, at tað er teirra innasta ynski, at fólk í Føroyum ikki eygleiða hesi oljufólkini sum fremmandafólk, men sum nøkur, ið saman við føroyingum vilja troysta ressursir, sum møguliga eru í føroysku undirgrundini.

-Fyri okkum er tað so ómetaliga týðningarmikið at vita, hvat tit føroyingar sjálvir halda. Tað er umráð-

andi, at tit seta okkum allar hugsandi spurningar. Tað er eisini rætt av tykkum at seta okkum kritiskar spurningar. Í heila tikið er ein opin dialogur tað mest týðandi í øllum hesum. Hann er lykilin til ein rættan útviklingar fyrri bæði føroyingar og tey feløg, ið eru komin higar at arbeiða leggur Arco konan aftrat.

Alaska flaggskipið

Arco stendur í dag fyrri tí størsta oljufelatinum í øllum USA og er tað eitt felt í Prudoe Bay í Alaska. Tað er einki dúlsmál, at nógva olja er runnin, síðani felagið fór undir framleiðslu har fyrri meira enn 20 ár síðani. Umframt Arco er tað serstakliga BP, sum stendur fyrri framleiðsluni her.

Framleiðslan av olju í Alaska hevur hava ómetaliga stóran týðning fyrri USA. Frá oljufelagnum í Alaska kann USA nøkta ein stóran part av sínum orkutøvi og harvið gerast minni heft at umheiminum og her serliga londunum í Miðeystri, nakað, sum amerikanska stjórnin leggur stóran dent á.

Oljuævintýrið í Alaska, sum nú hevur varð í skjótt ein mansaldrur hevur gjørt Alaska til eitt av ríkastu økjum í heiminum. Íbúgvarnir í statinum gjalda ikki skatt og meðallønin er góðar 300.000 kr. um árið. Haraftrat fáa íbúgvarnir hvørt árið útgöldið nakrar túsund krónur úr olju-grunninum, sum er uppá 20 milliarðir dollara. Almennu veitingarnar eru eisini hægrar enn í nøkrum øðrum stati í USA.

Í løtuni verður nógva tosað um, hvussu farast skal víðari fram í Alaska. Nú verandi oljufelagnum eru við at minka verður tosað um at finna enn ein stóran oljufelag, og eftir tí sum amerikanska tíðarritið „National Geographic Magazine“ frá mai veit at siga frá, so rokna oljufólk við, at ein risastór oljufelag goymir seg í einum av teimum nátturuvakrastu økjum í Alaska. Spurningurin her er, um myndugleikarnir fara at geva loyvi til leiting í hesum økinum. Ein av indiansarstammunum har um leiðir roynir at forða fyrri eini oljuleiting har. Men aðrir síggja ein møgulegan elefant í hesum øki sum ein møguleika at bjarga Alaska undan húsagangi, tá verandi keldur tømast og samfíðis eisini ein framhaldandi møguleika hjá USA at verða minni heft at oljun í Miðeystri.

Meðan Arco higartil mest hevur arbeitt í USA, so er nú avgjørt at gera fløgur í øðrum londum, og her koma Føroyar inn sum eitt av teimum áhugaverdu økjum. Ikki minst tí at Føroyar eru partur av „The Atlantic Margin“, sum Arco eins og so mong onnur oljufeløg hava stórar vónir til goymir nógva olju og gass.

Góðar vónir til olju

Martin Rowe starvast sum verkfrøðingur hjá Arco. Hann sigur, at Føroyaøkið hóskar væl inn í arbeiðsætlanina hjá felagnum. At Arco hevur áhuga fyrri Føroyum sæst kanska eisini av, at felagið longu í 1988 gjørdi fyrsta veruliga jarð-

frøðiliga kortið av føroysku undirgrundini. Teir hava higartil keypt sær allar tær seismisku kanningar, sum gjørdar eru og fara at halda fram við tí.

-Eg sjálvur ivist onga løtu í, at tað er olja við Føroyar. Vit síggja strukturar her, sum líkjast teimum á Foinaven og Schiehallionleiðunum vestan fyrri Hetland. So mangt bendir á, at møguleikin er góður at finna líknandi oljufelt á føroyskum øki, men leggur hann aftrat: -Møguleikin er sjálvandi eisini fyrri at finna dry holes eins og hinumegin.

Sjálvur heldur Martin Rowe tað vera meira enn 50% møguleiki fyrri, at olja er í føroysku undirgrundini. -Neyvan høvdu heldur meira enn 20 oljufeløg bankað á dyrnar her, um tey ikki roknaðu við at finna olju.

Arco hevur enn ikki funnið sær onnur feløg at arbeiða saman við á Føroya-leiðini, men teir leita og hava verið í sambandi við eini 5-10 feløg. Tað stendur greitt, at Arco ætlar sær av vera operatørur í einum slíkum bóli.

Martin Rowe vátar annars, at umframt tey 25-30 oljufeløgini, sum í løtuni hava víst flaggið á føroyskum øki, eru tað fleiri onnur, sum liggja og bíða.

Hann vísir annars á, at tað verður at kosta nógva at bora í føroyskum øki. Prisurin fyrri eina boring verður ikki niðanfyrri 120 mill. kr. Hjá Arco rokna tey annars ikki við at bora á føroyskum øki fyrr enn um ár 1999 ella ár 2000, og tá skal tað so ganga væl við forkanningunum fyrri at halda tíðar-